

Ert Dnr:
U2024/02591

Utbildningsdepartementet
Gymnasie- och vuxenutbildningsenheten
103 33 Stockholm
u.remissvar@regeringskansliet.se
u.gv.remissvar@regeringskansliet.se

2025-05-22

Industrirådets referens:

Josefine Larsson, josefine.larsson@ifmetall.se

Industrirådets Yttrande över förslagen i utredningen Fler vägar till Arbetslivet

Industrins partsorganisationer väljer här att lämna ett gemensamt yttrande av delar av förslagen som presenteras i utredningen Fler vägar till arbetslivet, SOU 2024:74.

Utöver detta yttrande kommer separata svar att lämnas från några av Industrirådets medlemmar och yrkesnämnder. Industrirådet har valt att ta ställning till och/eller kommentera de av utredningens förslag som vi anser är av särskild betydelse för industrins kompetensförsörjning samt industrins möjligheter att bistå lösningar för att fler unga ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Kommentarerarna rör därmed endast ett urval av utredningens enskilda förslag.

Om Industrirådet

Industriavtalet formades av arbetsmarknadens parter 1997. Det är ett samarbetsavtal mellan arbetsgivarna och facken inom industrin med syfte att utveckla industrins konkurrenskraft. Industriavtalet styrs av Industrirådet som samlar företrädare för företag och anställda i den svenska industrin. Medlemmar är ett 20-tal arbetstagar-, bransch- och arbetsgivarorganisationer (se nedan). Industrin i Sverige sysselsätter direkt och indirekt knappt en miljon personer vilket utgör 20 procent av sysselsättningen. Industrin står för ca 20 procent av BNP och 77 procent av exporten. Industrins parter samverkar i frågor som stärker industrins konkurrenskraft. Industrirådet är initiativtagare och

ägare av konceptet Teknikcollege – Sveriges största samverkansplattform för industrirelevant utbildning.

Sammanfattning av Industrirådets synpunkter på utredningens förslag

Bakgrund till Industrirådets ställningstagande till förslaget om att införa nya gymnasieprogram om 1900 poäng

Det är ett stort misslyckande att en stor grupp elever saknar förkunskaper för att kunna komma in på nationella gymnasieprogram. Det är hela samhällets ansvar att se till att dessa ungdomar får det stöd de behöver för att bli etablerade på arbetsmarknaden.

En stor del av ansvaret ligger dock på grundskolan. Vi vet att många elever inte får det stöd de behöver trots att problemen uppmärksammats tidigt. Som utredningen illustrerar är elevgruppen som idag inte kommer in på nationella program heterogen. Den innehåller en blandning av elever där några endast saknar ett eller två ämnen för att bli behöriga medan andra har problem med skolgången som helhet eller hög frånvaro av andra orsaker. Industrirådet anser att dessa ungdomar behöver mötas med individanpassade lösningar snarare än genom att sänka de generella kraven på yrkesinriktade utbildningar.

En genomgång av betygsfördelningen bland de elever som inte nått gymnasiebehörighet pekar på att nästan 80 % saknar betyg eller fått F i matematik, nästan 70 % i svenska som andraspråk, över 50 % i svenska, 56 % i naturvetenskapliga ämnen, 48 % i samhällsämnen och 45 % i engelska.² Det innebär att 4 av 5 obehöriga elever inte är godkända i matematik och mer än hälften inte är godkända i svenska och naturvetenskapliga ämnen. För den yrkestekniska sektorn innebär detta utmaningar. Det är kunskaper som till stor del behövs i både utbildning och arbetsliv.

Det innebär inte att utredningens analys är felaktig. I de beskrivande avsnitten visas dels att en stor del av elevgruppen möter en nedbrytande miljö i dagens system. Ett ensidigt fokuserande på att nå godkänt i behörighetsgivande ämnen gör att många upplever en förlängning av misslyckandet. Vår erfarenhet är också att många av dessa elever inte får de stipulerade 23 undervisningstimmar per vecka som de har rätt till.

Utredningen pekar också förtjänstfullt ut de brister i valmöjligheter som möter elevgruppen. Sannolikt skulle fler elever ta sig vidare med ett större inflytande över sina studievägar. Detta inflytande måste emellertid ta hänsyn till förmågan att ta sig igenom utbildningen och att det finns en arbetsmarknad för yrkesutbildningar.

Industrins parter anser att det finns risker med att inte tydliggöra att godtagbara kunskaper i svenska, engelska, matematik och en orientering inom samhälle och naturvetenskap är viktigt för yrkeslivet. En utbildning med ett stort fokus på yrkeskunskaper inom det yrkestekniska området förutsätter en funktionell svenska och en grundläggande förståelse för matematik. Utredningens

förslag på 50 gymnasiepoäng vardera för dessa ämnen kommer antingen leda till att eleven får svårt att ta till sig yrkesämnena eller att en stor del av tiden för yrkeskunskaper kommer att få sättas av för att stödja elevernas språkutveckling och matematiska förmåga. Det innebär i sin tur att utredningens tankar på att yrkeskunskaper ska kompensera för bristande grundläggande kunskaper inte är realistisk.

Ett system för att möta målgruppen bör vara utformat för att stödja dessa ungdomars möjligheter att utvecklas och ta sig in i vuxenlivet. Även om utredningen har haft relativt vida direktiv och genomfört en mängd analyser uppfattar Industrirådet att man inom ett antal områden landat fel när det gäller yrkestekniska utbildningar.

Till att börja med har inte utredningen i tillräcklig grad synliggjort behoven av gymnasiegemensamma ämnen. Industrirådet anser inte att de behöver ligga på samma nivå som på yrkesprogrammen, men den föreslagna nivån om 200 gymnasiepoäng anser vi vara för låg. Även om dessa ämnen till övervägande del är skälen till bristen på behörighet är de inte oviktiga i arbetslivet. Utredningen förordar indirekt att 100 gymnasiepoäng i svenska, engelska respektive matematik är önskvärt och att innehållet ska motsvara motsvarande nivå på nationella program.

Vidare utgår utredningen från att elever med svaga prestationer från grundskolan kan läsa yrkesämnena på ett sätt som liknar det som elever på nationella program läser dem. Utredningen pekar själv ut ett tydligt samband mellan meritvärde från grundskolan och resultat på gymnasiet. Våra erfarenheter visar att det behövs en anpassning även inom detta område för att målgruppen ska kunna tillgodogöra sig utbildningen.

Mot bakgrund av inledningen ovan delar inte Industrirådet utredningens bild om att utbildningar som speglar dagens yrkesprogram kan anpassas för en målgrupp med stora kunskapsluckor från grundskolan. Inom många yrken är teoretiska så väl som praktiska krav stora. Att erbjuda en utbildning mot yrken där de förväntade kunskaperna inte räcker till är både ett svek mot eleverna och en misshushållning med resurser.

För vissa yrken kan sannolikt en justerad version av utredningens förslag vara tillämplig men ett införande måste i så fall ske i nära samverkan med bransch nationellt och regionalt. För en stor grupp av dessa elever är sannolikt andra lösningar mer framkomliga. Detta kan bestå i att utifrån utredningens analys skruva i dagens system med individuellt alternativ och att delar av tankarna kring 1900 gymnasiepoängs yrkesprogram genomförs inom yrkesintroduktion.

För många elever kan helt andra lösningar som preparandår där eleven täcker sina kunskapsbrister samtidigt som eleven deltar i yrkesorienterande kurser. Här finns inspiration hos såväl folkhögskolor som danska efterskolor. Det finns också exempel på kommuner som lyckats väl med den typen av upplägg.

Sammanfattningsvis avisar Industrirådet avvisar helt utredningens förslag om att införa nya gymnasieprogram om 1 900 gymnasiepoäng på det sätt som föreslås i utredningens kapitel 5. Vi anser att en ambitionssänkning av dagens gymnasiala utbildningar är fel väg att gå.

Industrins partsorganisationer har länge kämpat för att öka intresset för yrkesprogrammen genom att höja kvaliteten och ambitionerna vad gäller programmens innehåll. Industrirådet har varit pådrivande för att få de högskolebehörighetsgivande ämnena obligatoriska även inom yrkesprogrammen. Detta har vi inte i första hand drivit på för att få fler elever från yrkesprogrammen att läsa vidare på universitet och högskolor, utan för att detta är kompetenskrav dagens industri ställer.

Förslaget om att skapa nya nationella program med ett smalare, mer begränsat innehåll riskerar att smitta av sig på befintliga yrkesprogram om 2700/2800 gymnasiepoäng. Vi ser inte heller att det tänkta upplägget innehåller de förutsättningar som krävs för målgruppens behov.

Industrirådet är positiva till att utredningen tagit till sig arbetslivets synpunkter om att en utbildningsväg för den tänkta målgruppen inte bör omfatta mindre undervisning än vad gymnasieprogram om 2500 gymnasiepoäng eller mer gör. Vi är också positiva till utredningens förslag om att alternativa studievägar inte ska vara tillämpliga för elever som är behöriga till gymnasieprogram om minst 2500 gymnasiepoäng.

Industrirådet anser att mycket av det utredningen vill uppnå går att genomföra inom ramen för nuvarande system med yrkesintroduktion. Som en följd av detta avvisar vi förslaget i 6.1 om att avskaffa introduktionsprogrammet yrkesintroduktion. Genom att utveckla yrkesintroduktion i samverkan med nationella och regionala företrädare för arbetslivet kan fungerande utbildningsvägar skapas för delar av elevgruppen som är den tänkta målgruppen för yrkesprogram om 1900 gymnasiepoäng. Vår uppfattning är att detta i högre grad kan återspegla arbetsmarknadens krav och ger en möjlighet att anpassa utbildningar efter elevens förutsättningar. Dessa utbildningar bör vara valbara på samma sätt som föreslås för 1900 gymnasiepoängsutbildningar. Utbildningen ska bedrivas på heltid enligt 5.4.2

Vi ser att de ämnen som föreslås i 5.3.2 (50 gymnasiepoängskurser i svenska eller svenska som andraspråk, engelska, matematik och samhälls- och arbetslivskunskap) bör kunna ingå som en del i yrkesintroduktion med målet att nå tillräckliga färdigheter för vuxen och arbetsliv och att kunna nå en fullständig gymnasieexamen. Vi ser vidare att yrkesintroduktion bör innehålla handledd praktik snarare än APL.

Vi tillstyrker skapandet av ett individuellt förberedelseprogram enligt 6.2.1. Detta alternativ har stora likheter med ovan nämnda tankar på preparandår.

Industrirådets erfarenhet är att programinriktat val i många fall ger goda resultat. Vi anser därför att elever som har förutsättningar att klara en sådan utbildning i första hand ska erbjudas denna utbildningsväg. Vi avvisar därför utredningens förslag till att kraftigt höja behörighetskraven för

programinriktat val. Vi tillstyrker däremot att behörighetskraven likställs mellan yrkesprogram och högskoleförberedande program enligt 7.2. Genom att inte förändra behörighetskraven för programinriktat val fångas elever som ligger nära behörighet upp genom denna studieväg.

Utredningens övriga förslag

Industrirådet tillstyrker förslag 8.2 att en försöksverksamhet med handelsinriktning på ekonomiprogrammet bör inledas. Industrirådet tillstyrker dock förslaget med tillägg att motsvarande försöksverksamheter ska kunna inledas med fler inriktningar och på fler program.

Industrirådet tillstyrker de övergripande förslagen om branschskolor, det vill säga stora delar av utredningens förslag i kapitel 9 om del av yrkesutbildning på entreprenad. Vi är dock kritiska till att utredningen haft ett alltför snävt fokus på utbildningar inom specifikt små yrkesområden och ett alltför snävt fokus på ersättningsfrågan ur ett driftsperspektiv. För industrins del är inte frågan om branschskolor specifikt av avgörande betydelse. Vi menar att den främsta utmaningen snarare handlar om att kunna finansiera uppbyggnaden av kvalitativa utbildningsmiljöer inklusive finansiering av investeringar i maskinpark och annan nödvändig utrustning. Detta oavsett om investeringsbehovet finns inom små yrkesområden eller breda yrkesområden där behovet är stort över hela landet, såsom till exempel inom automation. Samtidigt som vi tillstyrker förslagen om branschskolor saknar vi därmed förslag om införandet av ett bredare statligt investeringsstöd för investeringstunga utbildningsmiljöer generellt. Det stöd som vi efterfrågar, är ett statligt investeringsstöd för investeringstunga utbildningsmiljöer likt det som YH-utredningen föreslog skulle utredas (se Framtidens yrkeshögskola – stabil, effektiv och hållbar; SOU 2023:31, förslag 7.8.2). Viktigt att betona är att det investeringsstöd som vi efterfrågar ska särskiljas från driftersättningen (ersättning per elev) eftersom en höjning av elevpengen knappast möjliggör investeringar omfattandes miljonbelopp vid ett specifikt investeringstillfälle.

Ett stöd för investeringstunga utbildningsmiljöer kan stimulera skapandet av högklassiga utbildningar på flera nivåer inom utbildningskedjan – tex som resurs vid kompetensutveckling av anställda och i att skapa förutsättningar för till exempel lärlingsutbildning.

Industrirådet är i grunden positiva till yrkesprov och tillstyrker huvudförslagen som beskrivs i kapitel 10, men avvisar att yrkesprov ska vara obligatoriska och att de ska fastställas av Skolverket enligt 10.2.1 och 10.2.5. Bakgrunden till Industrirådets ställningstagande är att det är angeläget att yrkesprov ägs av respektive bransch och att det är branscherna som beslutar om införande av yrkesprov. Det bör även finnas stöd för att utveckla branschprov för branscher som inte har färdiga prov.

I avsnitt 12.2 diskuteras frågan om kvalitet i gymnasial yrkesutbildning. Industrirådet hade önskat att utredningen hade presenterat skarpa förslag men tillstyrker samtidigt behovet av en fördjupad analys av framgångsfaktorer rörande attraktivitet och kvalitet. Industrirådet föreslår därför att en utredning eller kommitté snarast tillsätts för att identifiera vilka faktorer som bidrar till kvalitativa

och attraktiva gymnasiala yrkesutbildningar. Med vår erfarenhet av Teknikcollege sedan nästan 20 år har vi erfarenheter att bidra med till både direktiv och utredningsarbete.

Industrirådets kommentarer kring enskilda förslag:

5.1 Nationella yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng ska införas

5.1.1 Nya yrkesprogram som omfattar 1 900 poäng ska införas i gymnasieskolan *Industrirådet avstyrker utredningens förslag att införa nya yrkesprogram om 1900 gymnasiepoäng i gymnasieskolan.*

Skälen till detta beskrivs i inledningen men innebär i korthet att vi anser att vi uppfattar att målgruppen kommer ha svårt att ta till sig tillräcklig kompetens med det planerade upplägget. Vi ser också att förslaget om att skapa nya nationella program med ett smalare, mer begränsat innehåll riskerar att få negativa effekter på befintliga yrkesprogram om 2700/2800 gymnasiepoäng. Genom ett omfattande påverkansarbete har arbetslivet stärkt attraktiviteten och kvaliteten i gymnasiets yrkesutbildningar vi vill inte tillbaka till kortare utbildningar mot industrin som inte motsvarar arbetsmarknadens behov.

Däremot tillstyrker vi skapandet av ett individuellt förberedelseprogram enligt 6.2.1. samt föreslår en utveckling av introduktionsutbildningen yrkesintroduktion (istället för avveckling) i syfte att öka likvärdigheten mellan kommuner samt bättre förbereda unga för vuxenlivet.

5.1.2 Yrkesprogrammen som omfattar 1 900 poäng ska vara nationellt utformade

Industrirådet avstyrker utredningens förslag att yrkesprogram som omfattar 1900 poäng ska vara nationellt utformade mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 5.1.1 om att införa nya yrkesprogram som omfattar 1900 poäng.

Utredningens förslag har många förtjänster i att skapa tydliga utbildningsvägar för målgruppen. Samtidigt skapar det ett antal problem. Arbetsmarknaden skiljer sig mellan olika delar av landet och olika yrken vilket gör att det bör finnas en flexibilitet i hur utbildningen läggs upp. Därtill finns utmaningar med att olika elever har olika behov när det gäller både yrkesämnen och gymnasiegemensamma ämnen. Vi ser därför hellre en utveckling av yrkesintroduktion än yrkesprogram om 1900 poäng. För yrkesintroduktion ser vi ett värde av en ökad likvärdighet när det gäller individens valmöjligheter och en anpassning av yrkespaket för unga inom yrkesintroduktion.

5.1.3 De nya yrkesutbildningarna ska benämnas yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng

Industrirådet avstyrker utredningens förslag att de nya utbildningarna ska benämnas yrkesprogram mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 5.1.1 om att införa nya yrkesprogram som omfattar 1900 poäng.

Skulle lagstiftaren ändå gå vidare med förslaget är vi kritiska till benämningen. Då yrkesprogram för de flesta innebär en fullständig gymnasieexamen är namnförslaget vilseledande. Vi föreslår därför att namnskillnaden mellan yrkesprogram om minst 2500 gymnasiepoäng och utredningens föreslagna utbildningsväg i så fall blir tydligare. Yrkesorienterande eller yrkesförberedande program är förslag på bättre benämningar.

5.2.1 Yrkesprogram som omfattar 1 900 poäng vänder sig till elever som vill läsa en yrkesutbildning men som inte är behöriga till ett nationellt program som omfattar minst 2 500 poäng

Industrirådet avstyrker utredningens förslag mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 5.1.1 om att införa nya yrkesprogram som omfattar 1900 poäng.

Eftersom den tänkta utbildningen om 1 900 gymnasiepoäng, enligt oss, kommer förutsätta krav på att kunna ta till sig yrkesämnen i en omfattning som liknar dagens yrkesprogram, finns utmaningar för elever som saknar relevanta teoretiska förkunskapskrav för att möjliggöra inläring i yrkesämnena.

Industrirådet förordar istället att tröskeln, det vill säga behörighetskraven, för att ta sig in på all form av förberedelseutbildning ska vara så låg som möjligt, men att tillräckligt stöd ges under den tid som bedöms vara relevant utifrån individuella förutsättningar. Detta gäller såväl utredningens förslag om förberedelseprogram likväl som programinriktat val. Industrirådet förordar således att fler elever ska kunna fångas upp via programinriktat val för att så småningom kunna ta en gymnasieexamen från dagens nationella program till förmån för införandet av nya yrkesprogram omfattandes av 1 900 gymnasiepoäng.

Industrirådet anser vidare att de elever som är behöriga att läsa gymnasieprogram om minst 2500 gymnasiepoäng bör göra det.

5.2.2 Elever som är behöriga till ett nationellt program som omfattar minst 2 500 poäng ska kunna gå ett yrkesprogram som omfattar 1 900 poäng om det finns särskilda skäl

Industrirådet avstyrker utredningens förslag mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 5.1.1 om att införa nya yrkesprogram som omfattar 1900 poäng.

Eftersom en fullständig gymnasieexamen skapar goda förutsättningar för att ta sig in i yrkeslivet genom arbete eller studier bör möjligheten för elever som är behöriga att gå en gymnasieutbildning om minst 2500 gymnasiepoäng erbjudas denna utbildningsväg.

5.3 Utformning av yrkesprogrammen som omfattar 1 900 gymnasiepoäng

5.3.1 De nya yrkesprogrammen ska omfatta 1 900 poäng varav 1 500 poäng ska vara yrkesämnena

Industrirådet avstyrker utredningens förslag mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 5.1.1 om att införa nya yrkesprogram som omfattar 1900 poäng.

Industrirådet ser stora problem med de föreslagna kortare utbildningarna. Även om vi delar problembilden och de utmaningar som beskrivs i utredningen är industrins behov helt annat än det som de föreslagna programmen innebär. De utmaningar vi ser med de föreslagna programmen är dels utbildningens längd och innehåll, dels struktur och relation till de nationella yrkesprogrammen å 2800p. Industrirådet hade hellre sett förslag om bredare introduktionsprogram.

Utbildningarna är för korta, och för stort fokus på yrkeskurser. Industrin eftersöker personer med djupare och bredare kompetenser än vad dessa program kan ge. Programmen kan vara ett steg på vägen till en fullständig gymnasieexamen men i sig är det inte nog för att ge de förutsättningar som behövs för att individen ska kunna vara långsiktigt anställningsbar inom industrin.

Det är inte heller realistiskt att bygga de nya programmen på samma struktur som de nationella. Det finns flera utmaningar med denna föreslagna struktur. Det riskerar att göra det än mer otydligt för anställande företag, elever och föräldrar vad det programmet innehåller och leder till. Dessutom kräver de olika programmen olika förkunskaper, och det är orealistiskt att tro att en elev som inte har förkunskaper inom matematik ska kunna klara exempelvis en automationsutbildning (inom el- och energiprogrammet). Den föreslagna strukturen ger tankar om samläsning med det nationella programmet, vilket vi anser vara olyckligt. Samläsning kan såklart vara fördelaktigt i vissa situationer, men riskerar att på grund av den stora skillnaden i elevgrupp, skapa stora utmaningar för lärmiljön. Det riskerar dessutom att sänka attraktiviteten och kvalitén på de nationella yrkesprogrammen.

Här kan, enligt oss utgångspunkt tas från yrkespaketen inom yrkesvux, men att dessa anpassas och särskilt framskrivs för målgruppen för yrkesintroduktion.

5.3.2 Svenska, engelska, matematik och ett samhällsorienterande ämne ska omfatta 200 poäng och inriktas mot yrket

Industrirådet tillstyrker utredningens förslag om att skapa en nivå i de gymnasiegemensamma ämnena om 50 gymnasiepoäng som en introduktionsnivå.

Industrirådet ställer sig positiva till att skapa ämnen som skapar en bra introduktion för fortsatta studier i gymnasiet. Industrirådet är positiva till att ämnena ges yrkesinriktning. Dessa ämnen kan

vara inspirerande steg på vägen till fortsatta studier. Det är även positivt att det skapas ett kombinerat ämne kring samhälls- och arbetslivskunskap. Vi vill samtidigt framhålla att målsättningen bör vara att alla elever ska klara minst 100 poäng i respektive ämne.

5.3.3 Individuellt val ska ingå med 100 poäng

IndustriRådet varken tillstyrker eller avslår utredningens förslag.

Individuellt val kan vara ett bra sätt för att fånga upp individer och inspirera för fortsatta studier inom gymnasieskolan. Dock hade ett ökat inslag av matematik eller svenska i utbildningen ökat anställningsbarheten.

5.3.4 Arbetsplatsförlagt lärande ska ingå med 15 veckor

IndustriRådet avstyrker utredningens förslag att arbetsplatsförlagt lärande ska ingå med minst 15 veckor mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 5.1.1 om att införa nya yrkesprogram som omfattar 1900 poäng.

IndustriRådet anser att arbetsplatsförlagt lärande (APL) är ett viktigt inslag i en yrkesutbildning. Men som en följd av att vi anser att den föreslagna utbildningen ska ses som en introduktionsutbildning snarare än som en variant av en yrkesutbildning avstyrker vi utredningens förslag. Vi anser att dessa utbildningar i första hand i stället bör innehålla praktik snarare än ett arbetsplatsförlagt lärande. Praktik inom de yrkesförberedande-/yrkesorienterande programmen måste, enligt oss, utformas lokalt med hänsyn till arbetsplatsernas förutsättningar att ta emot elevgruppen och elevernas behov.

5.3.5 Ett yrkesprov eller ett gymnasiearbete om 100 poäng ska ingå i de nya yrkesprogrammen

IndustriRådet avstyrker utredningens förslag mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 5.1.1 om att införa nya yrkesprogram som omfattar 1900 poäng.

Den föreslagna utbildningen kan inte ses som en yrkesutbildning och därför ska inte heller ge grund för ett yrkesprov. IndustriRådet föreslår i stället att utbildningen avslutas med ett arbete som täcker in både de yrkes- och teoretiska utbildningsdelarna, med sikte på att förbereda eleven för att genomföra en fullständig gymnasieutbildning.

5.3.6 Yrkesutbildningsmål ska beskriva målen för 1 900-poängsprogrammen

IndustriRådet avstyrker utredningens förslag mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 5.1.1 om att införa nya yrkesprogram som omfattar 1900 poäng.

Som en följd av detta anser vi inte att det ska finnas utbildningsmål för programmet eftersom den föreslagna utbildningen inte, enligt oss, ses som en yrkesutbildning. Målet med utbildningen ska vara att förbereda eleven för att genomföra en fullständig gymnasieutbildning.

5.4 Utbildningens längd och undervisningstiden på 1 900-poängsprogram

5.4.1 De nya yrkesprogrammen ska vara 3-åriga

Industrirådet avstyrker utredningens förslag mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 5.1.1 om att införa nya yrkesprogram som omfattar 1900 poäng. Industrirådet tillstyrker principen om treårig utbildning.

Industrirådet instämmer i utredningens förslag om att utbildningar som erbjuds målgruppen ska erbjudas under tre år. Hur många poäng som eleven under denna tid hinner tillgodogöra sig kommer emellertid att variera beroende på motivation och förkunskaper. Målet ska dock vara att nå så många poäng som möjligt på vägen mot 2500-2800 poäng på de nationella yrkesprogrammen. Industrirådet anser att de utbildningsmål som finns på nuvarande yrkesutgångar ska ligga fast då de är framtagna utifrån de behov arbetsmarknaden har identifierat.

5.4.2 Utbildningen ska bedrivas som heltidsstudier

Industrirådet avstyrker utredningens förslag mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 5.1.1 om att införa nya yrkesprogram som omfattar 1900 poäng. Industrirådet tillstyrker principen att utbildningar ska bedrivas som heltidsstudier.

Industrirådet instämmer i utredningens förslag om att utbildningen ska bedrivas på heltid. Vi vill emellertid markera att vi anser att heltidsstudier minst ska omfatta 7 timmar inklusive lunch per dag. Det innebär att det är högst rimligt att målgruppen får mer undervisning än 2 430 timmar för att kunna nå så många godkända poäng som möjligt.

5.5 Utbildningen i övrigt på 1 900-poängsprogram

5.5.1 Lärlingsutbildning

Industrirådet avstyrker utredningens förslag mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 5.1.1 om att införa nya yrkesprogram som omfattar 1900 poäng.

Vi vill samtidigt passa på att förmedla att lärlingsutbildning är en utbildningsform som innebär ett flertal utmaningar som sannolikt förstärks för målgrupper utan tillräckliga förkunskaper. Det handlar dels om stöd till eleven i form av studie och yrkesvägledning, elevhälsoinsatser med mera, dels om stöd till arbetsplatsen i form av vägledning och stöd till handledare, arbetsledare med flera. Vi är medvetna om att det finns exempel där den föreslagna lösningen har fungerat, men vår uppfattning är att detta inte självklart gör att de erfarenheterna kan ligga till grund för en utvidgning till en generell utbildningsform. Däremot kan det i det enskilda fall finnas förutsättningar som möjliggör individuella upplägg.

5.5.2 Utökat program

Industrirådet avstyrker utredningens förslag om utökat program mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 5.1.1 om att införa nya yrkesprogram som omfattar 1900 poäng.

Däremot är vår generella inställning att oavsett form av gymnasieutbildning bör elever erbjudas att utvecklas så mycket som möjligt under gymnasietiden. Elever som har förutsättningar att nå längre än den ordinarie studievägen bör erbjudas att ytterligare förkovra sig.

5.5.3 Möjligheten att göra avvikelser

Industrirådet avstyrker utredningens förslag mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 5.1.1 om att införa nya yrkesprogram som omfattar 1900 poäng.

Som nämnts tidigare är Industrirådet emellertid positiva till olika former av individuella upplägg för målgruppen i syfte att komma närmare målet om fullständig gymnasieexamen.

5.6 Erbjudande, planering, dimensionering

5.6.1 Huvudmän ska dimensionera för att alla behöriga elever ska kunna få en plats på ett nationellt yrkesprogram om 1 900 eller 2 700/2 800 poäng, ett högskoleförberedande program eller programinriktat val

Industrirådet avstyrker utredningens förslag mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 5.1.1 om att införa nya yrkesprogram som omfattar 1900 poäng.

Industrirådet är mycket engagerade i såväl införandet som tillämpningen av planerings- och dimensioneringsreformen. Vår uppfattning är att implementeringen av denna riskerar att störas av att ytterligare områden läggs in i reformen. Däremot är Industrirådet positivt till att det förs en regional dialog kring vilka möjligheter som finns för unga utan gymnasieexamen.

5.7 Gymnasialt yrkesutbildningsbevis

5.7.1 Gymnasialt yrkesutbildningsbevis ska utfärdas efter ett avklarad yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng

Industrirådet avstyrker utredningens förslag om att utfärda gymnasialt yrkesutbildningsbevis mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 5.1.1 om att införa nya yrkesprogram som omfattar 1900 poäng.

Det är viktigt att tydliggöra vad som är ett gymnasialt yrkesutbildningsbevis och vad som är examen ifrån ett gymnasieprogram. Då vi inte tror att detta går att göra på ett tydligt sätt avstyrker Industrirådet utredningens förslag. En gymnasieutbildning är 2500-2800 poäng. Annan utbildning är ett steg på resan och leder inte till en yrkesutbildning och kan därför inte ge ett och då inte ett bevis. Industrirådet förordar istället intyg eller ett "samlad betygsdokument".

5.7.2 Kraven för ett gymnasialt yrkesutbildningsbevis ska huvudsakligen omfatta yrkesämnena

Industrirådet avstyrker utredningens förslag mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 5.1.1 om att införa nya yrkesprogram som omfattar 1900 poäng samt med hänvisning till 5.7.1 ang. yrkesutbildningsbevis.

5.7.3 Det ska vara möjligt för elever som inte klarar examen att få ett gymnasialt yrkesutbildningsbevis från ett yrkesprogram som omfattar 2 700/2 800 poäng

IndustriRådet avstyrker utredningens förslag mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 5.1.1 om att införa nya yrkesprogram som omfattar 1900 poäng samt med hänvisning till 5.7.1 ang. yrkesutbildningsbevis.

5.8 Komvux och gymnasiala yrkesutbildningar som omfattar 1 900 gymnasiepoäng

5.8.1 Det ska vara möjligt att få ut ett yrkesutbildningsbevis för en yrkesutbildning som omfattar 1 900 poäng även inom komvux

IndustriRådet avstyrker utredningens förslag mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 5.1.1 om att införa nya yrkesprogram som omfattar 1900 poäng samt med hänvisning till 5.7.1 ang. yrkesutbildningsbevis.

6 Förslag om förändringar på introduktionsprogram

6.1 Yrkesintroduktion och individuellt alternativ avskaffas

IndustriRådet avstyrker utredningens förslag att avskaffa introduktionsprogrammet yrkesintroduktion.

IndustriRådet tillstyrker utredningens förslag om att avskaffa individuellt alternativ med förbehåll att utredningens förslag om ett individuellt förberedelseprogram införs (se 6.2.1).

IndustriRådets uppfattning är att en stor del av de effekter som förväntas uppnås genom de föreslagna yrkesprogrammen om 1900 poäng bättre kan uppnås inom yrkesintroduktion. Som tillägg till vårt avstyrkande om att avskaffa yrkesintroduktion anser vi att yrkesintroduktion ska vidareutvecklas i samverkan med nationella och regionala företrädare för arbetslivet för att på så sätt skapa fungerande utbildningsvägar för delar av elevgruppen som är den tänkta målgruppen för yrkesprogram om 1900 gymnasiepoäng. Vår uppfattning är att detta i högre grad återspeglar arbetsmarknadens krav och ger möjlighet till anpassade utbildningar utifrån elevers individuella förutsättningar. Dessa utbildningar bör vara valbara på samma sätt som föreslås för 1900 gymnasiepoängsutbildningar. Utbildningen ska bedrivas på heltid enligt 5.4.2

6.2.1 Individuellt förberedelseprogram ska förbereda för fortsatt utbildning eller arbetsmarknaden

IndustriRådet tillstyrker utredningens förslag att införa ett individuellt förberedelseprogram

IndustriRådets bedömning är att individuella lösningar liknande preparandår behövs där möjlighet ges att ta igen eventuella kunskapsbrister samtidigt som eleven deltar i

yrkesorienterade ämnen. Industrirådet anser att utredningens förslag och resonemang om ett individuellt förberedelseprogram enligt 6.2.1 har stora likheter med och kan inrymma det vi ser som preparandår. Industrirådet vill tillägga att det finns erfarenheter och exempel från enskilda kommuner och folkhögskolor som lyckats väl med den typen av upplägg som vi ser framför oss, vilka vi anser bör tillvaratas. Industrirådet tror även att det kan finnas erfarenheter från Danmarks modell med efterskolor som kan vara värda att beakta.

6.2.2 Ungdomar som saknar behörighet till ett nationellt program som omfattar minst 2 500 poäng ska ha rätt att tas emot på individuellt förberedelseprogram

Industrirådet tillstyrker utredningens förslag att ungdomar som saknar behörighet till ett nationellt program som omfattar minst 2 500 poäng ska ha rätt att tas emot på individuellt förberedelseprogram

6.2.3 Elever ska erbjudas yrkesämnena på individuellt förberedelseprogram

Industrirådet tillstyrker utredningens förslag att elever ska erbjudas yrkesämnena på individuellt förberedelseprogram

Industrirådets bedömning är, som ovan nämnts (se förslag 6.2.1) att individuella lösningar behövs. Enligt oss bör detta även kunna innefatta möjlighet att erbjudas hela eller delar av nivåer i karaktärsämnena och i gymnasiegemensamma ämnen inklusive yrkesämnena. Industrirådet anser dock att förslaget behöver utredas vidare med hänsyn till att vi från Industrirådet avstyrker utredningens förslag att avskaffa introduktionsprogrammet yrkesintroduktion (se förslag 6.1). Detta så att det blir en tydlighet och helhetsperspektiv mellan yrkesintroduktion och programinriktat val ifall bägge dessa varianter ska finnas.

6.3 Språkintröduktion (IMS)

6.3.1 Nyanlända elever ska ges ökade möjligheter att läsa yrkesämnena under sin utbildningstid på språkintröduktion

Industrirådet tillstyrker förslaget att nyanlända elever ska ges ökade möjligheter att läsa yrkesämnena under sin utbildningstid på språkintröduktion

6.4 Programinriktat val (IMV)

6.4.1 En huvudman ska erbjuda programinriktat val sökbart och utformat i förväg

Industrirådet tillstyrker förslaget att en huvudman ska erbjuda programinriktat val sökbart och utformat i förväg

Industrirådets erfarenheter och bedömning är att programinriktat val ger goda resultat. Vi anser därför att elever som har förutsättningar att klara en sådan utbildning i första hand ska erbjudas denna utbildningsväg. Industrirådet avvisar dock samtidigt utredningens

förslag att höja behörighetskraven för programinriktat val (se förslag 7.4). Snarare ser vi att fler elever skulle kunna gå vägen genom Programinriktat val mot en fullföljd gymnasieexamen med hjälp av ett förstärkt stöd, exempelvis genom stärkta resurser till och en utveckling av elevhälsan samt säkerställande att utbildningen genomförs på heltid (se utredningens förslag 5.4.2). Målet enligt oss måste vara att så många elever som möjligt når en fullständig gymnasieexamen där programinriktat val är en del som vi anser bidrar till detta.

7. Förslag om nya och ändrade behörighetskrav i gymnasieskolan

7.1 Behörighetskrav till yrkesprogram som omfattar 1 900 poäng

Industrirådet avstyrker utredningens förslag mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 5.1.1 om att införa nya yrkesprogram som omfattar 1900 poäng.

Industrirådets principiella hållning är att förkunskapskrav ska ställas på all gymnasial utbildning som säkerställer att en elev har de förkunskaper som behövs för att klara ett nationellt program i gymnasieskolan. I likhet med utredningen anser vi att det därför är rimligt att kravet höjs till godkänt i 12 ämnen (se förslag 7.2).

Samtidigt som Industrirådets principiella hållning är att höja behörighetskraven till gymnasieskolans nationella program, är Industrirådets principiella hållning också att så många elever som möjligt ska ges förutsättningar att nå en fullständig gymnasieexamen. Därför anser vi att tröskeln, det vill säga behörighetskraven, för att ta sig in på all form av förberedelseutbildning ska vara så låg som möjligt, men att tillräckligt stöd ges under den tid som bedöms vara relevant utifrån individuella förutsättningar. Detta gäller såväl utredningens förslag om förberedelseprogram likväl som programinriktat val. Industrirådet förordar således att fler elever ska kunna fångas upp via programinriktat val för att så småningom kunna ta en gymnasieexamen från dagens nationella program.

7.2 Behörighetskraven för yrkesprogram som omfattar 2 700 och 2 800 poäng ska höjas till 12 ämnen

Industrirådet tillstyrker att behörighetsreglerna för nationella program om minst 2500 gymnasiepoäng har likformiga behörighetsregler. Samtidigt vill Industrirådet lyfta fram behovet av att programinriktat val bibehålls och utvecklas för elever som inte når behörighetskraven.

Industrirådets principiella hållning är att förkunskapskrav ska ställas på all gymnasial utbildning som säkerställer att en elev har de förkunskaper som behövs för att klara ett nationellt program i gymnasieskolan. I likhet med utredningen anser vi att det är rimligt att kravet höjs till godkänt i 12 ämnen. Industrirådet vill dock särskilt poängtera att detta tillstyrkande görs med förbehåll att programinriktat val bibehålls utan höjda behörighetskrav (att utredningens förslag 7.4 avstyrkes) och utvecklas för elever som inte når behörighetskraven.

7.3 Ett års studier på ett 1 900-poängsprogram ska möjliggöra behörighet till yrkesprogram som omfattar 2 700 respektive 2 800 poäng

IndustriRådet avstyrker utredningens förslag mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 5.1.1 om att införa nya yrkesprogram som omfattar 1900 poäng.

IndustriRådet vill understryka att målet är att så många elever som möjligt ska nå en fullständig gymnasieexamen. IndustriRådet anser att förslag 7.3 ligger i linje med detta, men att det snarare är förslag som bör beaktas inom programinriktat val samt (i den mån det är relevant), inom ramen för förslaget om individuellt förberedelseprogram.

7.4 Behörighetskraven för introduktionsprogrammet programinriktat val (IMV) ska höjas

IndustriRådet avstyrker förslaget om att behörighetskraven för introduktionsprogrammet programinriktat val (IMV) ska höjas

IndustriRådets principiella hållning är att så många elever som möjligt ska ges förutsättningar att nå en fullständig gymnasieexamen. Därför anser vi att tröskeln, det vill säga behörighetskraven, för att ta sig in på all form av förberedelseutbildning ska vara så låg som möjligt, men att tillräckligt stöd ges under den tid som bedöms vara relevant utifrån individuella förutsättningar och behov. Detta gäller såväl utredningens förslag om förberedelseprogram likväl som programinriktat val. IndustriRådet förordar således att fler elever fångas upp via programinriktat val för att så småningom kunna ta en gymnasieexamen från dagens nationella program. IndustriRådet menar att det är en bättre lösning än de föreslagna yrkesprogrammen om 1900 poäng och avstyrker därför utredningens förslag om att höja behörighetskraven för programinriktat val.

7.5 Fler betyg inom det kunskapsspann som i dag motsvaras av betyget F skulle kunna fylla flera funktioner

IndustriRådet väljer att endast kommentera förslaget om fler betyg inom det kunskapsspann som idag motsvaras av betyget F.

IndustriRådet delar utredningens bedömning om att det finns problem med att betygssteget F innefattar en alltför stor bredd. IndustriRådet delar även de beskrivningar av vad betygen innebär som förekommer i de bägge utredningarna "Ett likvärdigt betygssystem (SOU 2025/18)" och "Kunskap för alla (SOU 2025/19)". IndustriRådet vill därför hänvisa till betygsutredningens förslag om en tiogradig betygsskala som ett förstahandsalternativ. Oavsett hur förslagen från den utredningen tas emot, anser vi att någon form av differentiering av betygsstegen för underkänt bör göras där detta förslag skulle kunna utgöra ett alternativ. IndustriRådet väljer dock att i första hand avvakta vilka eventuella förändringar de bägge utredningarna "Ett likvärdigt betygssystem (SOU 2025/18)" och "Kunskap för alla (SOU 2025/19)" kan komma att leda till.

8. Förslag om yrkesämnen på högskoleförberedande program

8.2 En försöksverksamhet med handelsinriktning på ekonomiprogrammet bör inledas

Industrirådet tillstyrker förslaget att en försöksverksamhet med handelsinriktning på ekonomiprogrammet bör inledas. Industrirådet tillstyrker förslaget med förbehåll om ett tillägg att fler försöksverksamheter ska kunna inledas

Industrirådet ställer sig positiva till försöksverksamheter som möjliggör för elever på teoretiska program att läsa mot en yrkesutgång. Industrirådet tillstyrkes förslaget med förbehåll om ett tillägg att fler försöksverksamheter ska kunna inledas.

9. Ökade möjligheter till yrkesutbildning på entreprenad

Industrirådet tillstyrker övergripande förslagen om yrkesutbildning på entreprenad och att yrkesutbildning inom små och/eller dyra yrkesområden ska stimuleras med statsbidrag.

Vi vill samtidigt vara tydliga med att för industrins del är inte frågan om branschskolor specifikt av avgörande betydelse. Vi menar att utmaningarna främst handlar om att hitta finansiering för investeringstunga utbildningsmiljöer och att denna utmaning är lika stora oavsett om investeringsbehovet finns inom små yrkesområden eller inom breda yrkesområden där behovet är stort över hela landet, såsom till exempel inom automation. I dag avstår allt för många utbildningsanordnare från att erbjuda utbildningar som kräver stora investeringar alternativt genomför utbildningar med undermålig utrustning på bekostnad av utbildningskvaliteten.

Industrirådet vill därför särskilt betona att vi stödjer utredningens bedömning och förslag att ett statsbidrag som ska stimulera yrkesutbildning inom små och/eller dyra yrkesområden inte behöver kopplas till benämningen branschskola.

Industrirådet vill dock också särskilt betona att det vi efterfrågar är en annan form av stöd än det vi uppfattar att utredningen föreslår. Vi menar att den främsta utmaningen handlar om att kunna finansiera uppbyggnaden av de lärmiljöer som är grunden för denna typ av utbildning, samt att utmaningen att kunna säkerställa och finansiera investeringstunga utbildningsmiljöer är lika stora oavsett om investeringsbehovet finns inom små yrkesområden eller breda yrkesområden där behovet är stort över hela landet. För industrins del kan det exempelvis handla om automationstekniska eller processtekniska utbildningar.

Samtidigt som vi tillstyrker förslagen om branschskolor vill vi göra tillägg att förslagen bör kompletteras med ytterligare förslag på åtgärder så att kvalitativa lärmiljöer säkerställs (exempelvis utrustning/maskinpark) och garanteras oavsett utbildningsinriktning och oavsett behov av utrustning. Det stöd som vi efterfrågar, är ett statligt investeringsstöd för investeringstunga utbildningsmiljöer likt det som YH-utredningen föreslog skulle utredas (se Framtidens yrkeshögskola – stabil, effektiv och hållbar; SOU 2023:31, förslag 7.8.2).

9.2.1 Ökade möjligheter för offentliga huvudmän att samverka kring yrkesutbildning

Industrirådet tillstyrker utredningens förslag om ökade möjligheter för offentliga huvudmän att samverka kring yrkesutbildning.

Inom ramen för Teknikcollege har Industrirådet länge arbetat för en ökad samverkan mellan utbildare oavsett huvudmannaskap. Vi uppfattar därför att utredningens förslag skapar möjligheter för högre kvalitet i utbildning och kostnadseffektiv användning av resurser.

Industrirådet efterlyser generellt en större frihet till specialisering och excellens inom utbildningssystemet genom samverkan mellan utbildningar oavsett huvudmannaskap och utbildningsnivå. Av samma skäl tillstyrker Industrirådet även förslag 9.3.

9.3 Anpassad gymnasieskola

Industrirådet tillstyrker utredningens förslag.

Vi ser vinster med att lärmiljöer får en bred användning inom olika utbildningsformer. Det stärker möjligheten till investeringar och därigenom kvalitet.

9.5.2 Förutsättningar för statsbidrag

Industrirådet tillstyrker utredningens förslag om förutsättningar för statsbidrag med förbehåll.

Industrirådet tillstyrker principerna i förslaget men vill samtidigt tydliggöra att detta inte är tillräckligt för att möjliggöra ett brett utbud av utbildningar där dagens gymnasiala utbildning inte motsvarar arbetsmarknadens behov.

För många utbildningar krävs stimulanser för att möjliggöra utveckling av lärmiljöer. Vi saknar därför att utredningen förbiset att lämna ett konkret förslag på statsbidrag likt YH-utredningens förslag kring ett statligt investeringsstöd för investeringstunga miljöer (se Framtidens yrkeshögskola – stabil, effektiv och hållbar; SOU 2023:31 förslag 7.8.2).

9.5.3 Statsbidragets omfattning och storlek

Industrirådet tillstyrker principen i förslaget, men saknar som tidigare nämnt stöd för investeringstunga utbildningar.

9.5.4 Skolverket ansvarar för statsbidraget

Industrirådet tillstyrker förslaget men saknar förslag kring investeringstunga utbildningar

Utredningen för ett resonemang kring utvecklingsbidrag till nyetablerade kompetenscenter, men lägger inga förslag kring detta. Även "Framtidens yrkeshögskola (SOU 2023:31)" för ett resonemang kring behovet av investeringsstöd för lärmiljöer. Industrirådets uppfattning är att det finns behov av stöd för att skapa starka lärmiljöer och vill därför uppmana regeringen att snarast utreda frågan.

9.6.1 Uppföljning och kvalitetssäkring

IndustriRådet tillstyrker utredningens förslag om uppföljning och kvalitetssäkring.

IndustriRådet uppfattar att det är av stor vikt att en reform som denna följs upp och kvalitetssäkras. Det är angeläget att anvisade medel används effektivt och att regeringen meddelas om behov av att justera regelverk om sådana uppstår.

10. Yrkesprov

10.2.1 Yrkesprov ska införas på yrkesprogram i gymnasieskolan och på nationella program med yrkesinriktning i anpassade gymnasieskolan

IndustriRådet avstyrker förslaget att införa yrkesprov på alla yrkesprogram i gymnasieskolan.

IndustriRådet är i grunden positiva till yrkesprov, som beskrivs i kapitel 10, men avvisar delar av utredningens förslag. Vi avstyrker att yrkesprov ska vara obligatoriska och att de ska fastställas av Skolverket som föreslås i 10.2.1 och 10.2.5. Bakgrunden till IndustriRådets ställningstagande är att det är angeläget att yrkesprov ägs av respektive bransch. Därför motsätter vi oss den ordning som beskrivs i 10.2.5 och förordar att yrkesprov endast anmäls till Skolverket efter att de fastslagits i respektive bransch. För utbildningar där det finns yrkesprov utarbetade av branschen ska dessa användas. Det bör även finnas stöd för att utveckla branschprov för branscher som inte har färdiga prov. Samtidigt kommer det att finnas yrkesutgångar där antalet elever eller en snabb teknisk utveckling gör det orimligt att ta fram yrkesprov enligt utredningens förslag.

10.2.2 Yrkesprovets innehåll och omfattning

IndustriRådet avstyrker förslaget om yrkesprovets innehåll och omfattning mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 10.2.1

10.2.3 Genomförandet av yrkesprov samt bedömning och betygsättning

IndustriRådet avstyrker förslaget mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 10.2.1

10.2.4 Dokument efter avslutad utbildning

IndustriRådet avstyrker förslaget mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 10.2.1

10.2.5 Skolverket fastställer yrkesproven – i nära samarbete med branscherna

IndustriRådet avstyrker förslaget mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 10.2.1

10.3.1 Yrkesprov ska vara möjligt att genomföra för elever som läst yrkesutbildning inom komvux

IndustriRådet tillstyrker förslaget med förbehållet att detta måste ske i samförstånd med respektive bransch.

Ett väl utformat yrkesprov är ett värdefullt sätt att synliggöra resultatet av lärande. Yrkesprov fastställda av respektive bransch bör kunna säkerställa kvaliteten i yrkesvux. Samtidigt är det viktigt att respektive yrkesprov är utformat för att möta vuxenstuderande.

10.3.2 Yrkesprovets innehåll och omfattning

IndustriRådet hänvisar till de principiella ställningstagandena under 10.2.1

10.3.3 Genomförande samt bedömning och betygsättning av yrkesprov i komvux

IndustriRådet hänvisar till de principiella ställningstagandena under 10.2.1

11. Förslag om individuella program i anpassade gymnasieskolan

IndustriRådet tillstyrker utredningens förslag angående individuella program i den anpassade gymnasieskolan.

12. Uppföljning, utvärdering och vidare utveckling av utredningens förslag

12.1 Uppföljning och utvärdering av utredningens förslag

IndustriRådet tillstyrker utredningens förslag att Skolverket bör ges i uppdrag att följa upp införandet av fler vägar till arbetslivet.

IndustriRådet delar utredningens bedömning om vikten av att planera uppföljning av reformer redan i införandet. Vid omfattande reformer som berör arbetsmarknaden bör en kommitté med representation från arbetsmarknadens parter och berörda myndigheter tillsättas för att följa upp och kunna lämna förslag på förändringar.

12.2 Det behövs fler åtgärder för ökad kvalitet i gymnasial yrkesutbildning

IndustriRådet delar utredningens bedömning att det krävs fler åtgärder för ökad kvalitet i gymnasial yrkesutbildning

IndustriRådet delar utredningens bedömning men ser behov av att bristen på individer med gymnasial yrkeskompetens är av sådan dignitet att de kräver mer kraftfulla åtgärder. Vi föreslår därför att regeringen snarast tillsätter en utredning som identifierar vilka aspekter i form av utbildningsupplägg, branschinflytande med mera som skapar attraktiva utbildningar för gymnasial yrkeskompetens. Genom vårt 20-åriga arbete med Teknikcollege har IndustriRådet kunskaper att bidra med både arbetet med direktiv och genomförandet

av en sådan utredning. De nationella programråden är en viktig instans i detta, men saknar möjligheter att initiera utredningar och har begränsade möjligheter att föreslå verkliga förändringar.

13 Ikraftträdande

13.1 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser för förslaget om yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng och av andra förslag som följer av nya yrkesprogram

Industrirådet avstyrker utredningens förslag mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 5.1.1 om att införa nya yrkesprogram som omfattar 1900 poäng.

13.2 Ikraftträdande av förslaget om yrkesprov

Industrirådet avstyrker utredningens förslag om ikraftträdande mot bakgrund av att vi avstyrkt förslag 10.2.1

13.3 Ikraftträdande av förslaget om ökade möjligheter för offentliga huvudmän att samverka kring yrkesutbildning

Industrirådet tillstyrker utredningens förslag att bestämmelserna bör kunna träda ikraft den 1 juli 2026 och kunna tillämpas från och med ikraftträdandet.

13.3.1 Ikraftträdande statsbidrag för att stimulera yrkesutbildning inom små och dyra yrkesområden

Industrirådet tillstyrker utredningens förslag om att förordningen om statsbidrag för att stimulera yrkesutbildning inom små och dyra yrkesområden ska träda i kraft den 1 juli 2026 med de förbehåll som nämnts under 9.2.

13.4 Ikraftträdande av förslaget om rätt till yrkesämnen på språkintröduktion

Industrirådet tillstyrker utredningens förslag om att ändringarna i yrkesintröduktion ska träda i kraft den 1 juli 2026 och tillämpas för första gången på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2028.

13.5 Ikraftträdande av förslaget om rätt att fullfölja utbildningen på individuella program i anpassade gymnasieskolan

Industrirådet tillstyrker utredningens förslag att rätten att fullfölja en utbildning på individuella program ska träda i kraft den 1 juli 2026.

För Industrirådet:

Josefine Larsson
Ordförande Industrirådets kompetensförsörjningsgrupp

Industrirådet består av representanter från följande organisationer:

Teknikföretagen
Industriarbetsgivarna
Trä- och möbelföretagen
Grafiska företagen
Livsmedelsföretagen
IKEM, Innovations och kemiföretagen
Gröna Arbetsgivare
Skogsindustrierna
IF Metall
Unionen
Sveriges Ingenjörer
GS Facket
Livsmedelsarbetareförbundet
Jernkontoret
TEKO
Svemin